

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА РІПАКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**КОЛПАЧЕНКО Н.М.,* СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Харківська область є одним з найбільших сільськогосподарських регіонів України. За обсягом виробництва валової продукції вона щорічно посідає 4-6 місця у загальнодержавному рейтинзі. Під посівні площі в 2009 році було відведено 1645.5 тис. га, а валової продукції сільського господарства вироблено на 5.6 млрд. грн.

Олійно-жировий комплекс є досить привабливим для сільгоспвиробників. Щорічно в структурі посівних площ все більшу питому вагу займають олійні культури, виробництво яких є високорентабельним. На рис.1 продемонстровано динаміку посівних площ основних сільськогосподарських культур з 1960 по 2009 рік.

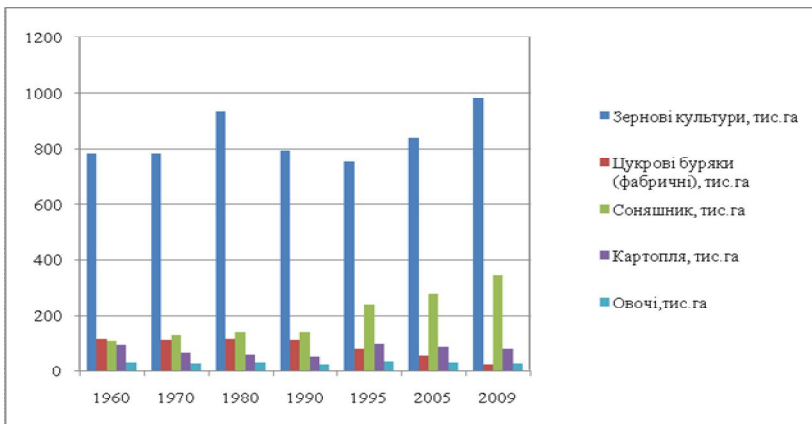

Рис.1. Посівні площі основних сільськогосподарських культур в Харківській області з 1960 по 2009 рік (тис. га)

З даного графіку видно, що площі під зерновими збільшилися за період з 1960 по 2009 рік на 197 тис. га, тобто, приблизно на чверть,

* Науковий керівник – Мазнев Г.Є., професор

площі під посівами цукрового буряку скоротилися більше ніж в чотири рази з 112,3 тис. га до 24,5 тис. га, тоді як площі під соняшником збільшились з 107,2 тис. га до 345,7 тис. га, майже в три рази.

Рентабельність олійних культур є помітно вищою за рентабельність інших, тому їх виробництво сприяє значному підвищенню прибутковості сільськогосподарських підприємств. Так, рентабельність соняшнику в 2007 році складала 86,6%, 2008 - 14,6, 2009-45,5%.

На відміну від соняшнику, який дуже виснажує ґрунт, ріпак є універсальною агроекологічною культурою, яка сприятливо впливає на ґрунт і виявляється гарним попередником для озимих зернових. Продукція переробки ріпака набуває дедалі більшого попиту. По-перше, ріпакова олія є однією з найдешевших видів рослинних олій до того ж досить корисним. По-друге, ріпак може ефективно використовуватись для виготовлення біопалива.

В розвинених країнах функціонування і розвиток олійного ринку базується, перш за все, за умов кооперації та інтеграції, при значній підтримці держави. Та в Україні наразі виробництво ріпаку не приносить очікуваних прибутків. В таблиці 1 представлена економічна ефективність вирощування ріпаку в Харківській області в 2007-2009 роках.

Таблиця 1

**Економічна ефективність вирощування ріпаку
в Харківській області в 2007-2009 роках**

Показник	2007	2008	2009
Валовий збір, ц	68990	239851	137392
Зібрана площа, га	6495	12502	9043
Урожайність, ц /га	10,6	19,2	15,2
Повна собівартість 1 ц, грн.	224,14	201,97	299,48
Ціна реалізації 1 ц, грн.	159,68	199,57	214,91
Рівень збитковості, %	-28,8	-1,2	-28,2

Слід відзначити, що з 45 господарств, які займались виробництвом ріпаку в 2009 році, збитки отримали 20. Основна причина негативних результатів – зависока собівартість виробництва продукції, яка в деяких господарствах перевищує ціну реалізації більше, ніж у 3 рази.

Та світовий досвід показує, що виробництво ріпаку може і має

бути економічно ефективним. Попит на сировину взагалі і на біодизель зокрема дедалі збільшується. Україна належить до енергодефіцитних країн, тому задля підвищення рівня економічної і екологічної безпеки і зменшення залежності національної економіки від імпорту нафтопродуктів, розвиток даної галузі має чи не вирішальне значення.

Для досягнення позитивних результатів необхідно вирішувати масу завдань. Це і питання щодо розширення посівних площ вирощування ріпаку, і впровадження відпрацьованих технологій вирощування ріпаку, і будівництво заводів для виробництва біопалива, і ще багато інших питань. Та їх неможливо вирішити без державної підтримки, без заохочення та стимулювання сільгоспвиробників, без наявності реальних інвесторів, без фінансування наукових досліджень та розробки стандартів.

Література.

1. Офіційний сайт Держкомстату – <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Кириленко І.Г. Формування ринку українського біопалива: передумови, перспективи, стратегія / І.Г. Кириленко, В.В. Дем'янчук, Б.В. Андрющенко // Економіка АПК. – 2010. - №4. – С.62-66.
3. Шпичак О.М. Економічні проблеми виробництва біопалива та продовольча безпека України / О.М. Шпичак // Економіка АПК. – 2009. - №8. – С.11-19.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ РИНКОВОГО ТИПУ

БЕРЕЗІВСЬКА О.Я.

За організаційно-економічною будовою і механізмом функціонування господарські структури достатньо складні та різноманітні. В основі форм господарювання лежать наслідки суспільного поділу праці, тобто концентрація окремих галузей на певній території. Таке розміщення виробництва повинно гарантувати товаровиробнику максимальну економічну та соціальну ефективність при збереженні природного середовища. Раціональне розміщення виробництва повинно сприяти постійному відтворенню виробничих ресурсів, підвищенню родючості ґрунтів тощо.

Доречно зауважити, що процес формування та утворення нових